

Ewa Szary-Matywiecka

"Lekcje profesora Dębickiego", Jan Tomkowski, "Pamiętnik Literacki" z.4 (1983) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 27/3-4 (93-94), 362

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TEORIA KULTURY A BADANIA NAD ZJAWISKAMI ARTYSTYCZNYMI.
Red. T. Kostyrko. Warszawa 1983, COK, ss. 248, zł 245,-

Wybór referatów wygłoszonych na konferencji zorganizowanej przez Instytut Kultury MKiS w Radziejowicach (grudzień 1979). Tematem spotkania socjologów, historyków, badaczy literatury była teoria kultury i jej związki z badaniami nad kulturą artystyczną. Książka prezentuje prace koncentrujące się wokół zagadnień: 1) Historyczne koncepcje kultury i ich znaczenie; 2) Teoria kultury a estetyka; 3) Teoria kultury a badania socjologiczne; 4) Teoria kultury a psychologia; 5) Teoria kultury a badania nad sztukami plastycznymi i literaturą; 6) Teoria kultury a problemy polityki kulturalnej.

BP/93-94/156

D.B.

TOMKOWSKI Jan: Lekcja profesora Dębickiego. "Pamiętnik Literacki" 1983 z. 4 s. 109-128.

Praca jest fragmentem większej całości, zatytułowanej "Rozterki pozytywizmu". Zawiera interpretację filozoficznych wykładów, jakie w "Emancypantkach" B. Prusa skierowuje prof. Dębicki najpierw do rodzeństwa Solskich, a następnie do Mądzi i Zdzisława (jedynie ten drugi wykład daje się określić jako "lekcja"). Kolejne treści tych wykładów: uroszczenia nauk przyrodniczych i sceptycyzm wobec religii, ateizm i spirytyzm, odczucie pesymizmu i poszukiwanie nieśmiertelności jako oznaki skrajności światopoglądowych, a także konieczność budowania kompromisu między nauką a religią, potrzeba metafizyki, znajdowanie logiki istnienia jako z kolei oznaki wewnętrznego uspokojenia - okazują się głównymi impulsami światopoglądowych metamorfoz bohaterów powieści. Autor przyjmuje, że wykłady prof. Dębickiego są swoistym centrum świata powieściowego "Emancypantek".

BP/93-94/157

E.Sz.-M.